

Trianon 100

Bevezető gondolatok

Június 4-én volt száz éve annak, hogy a magyar kormány küldöttei, Drasche-Lázár Alfréd rendkívüli követ és Benárd Ágost népjóléti miniszter a Nagy Trianon-palotában aláírták a vesztes világháborút lezáró békeszerződést. Magyarország népessége ezzel 18,2 millióról 7,6 millióra, területe pedig 282 ezer négyzetkilométerről 93 ezerre csökkent. A határokon kívül rekedt magyarság különböző stratégiák szerint működött a hétköznapokban, amelyeket gyökeresen változtattak meg a határmódosítások következményeként meghozott közigazgatási és gazdasági intézkedések. Mivel Trianon mint transzgenerációs választott trauma a kollektív emlékezet részeként ma is meghatározza a vajdasági magyarság önmagáról való gondolkodását, a *Híd* folyóirat Trianon-blokkjának központi témája az ebből a „társadalmi fájdalomból” konstruálódó identitás változásainak tükrében a következő volt: mitől választott el és mivel kötött össze bennünket a békediktátum? Beszélhetünk-e pozitív hozadékokról, ami a délvidéki magyarság történelmi szerepét és kulturális felismerhetőségét illeti?

Megszólítottunk és együtt gondolkodásra invitáltunk történészeket, filozófusokat, szociológusokat, jogászokat, egyháztörténészeket és irodalomtörténészeket, lapszámunk koncepciója ennek megfelelően széles ívet ölel fel. A Sajti Enikő történész, professor emerita a Várady Imre vezette, nagybecskereki Magyar Nemzeti Tanácsról szóló kutatásait, Ózer Ágnes történész pedig egy újvidéki esettörténetet fejt ki tanulmányában, amely a Svetozar Miletić alapította, radikális párti *Zastava* cikkeiből kiindulva magyarázatát adhatja számos, a szerb történészek körében

máig elevenen élő tévhitnek. Azzal a problémakörrel, hogy hogyan hatott a trianoni esemény a vajdasági egyházi életre és intézményekre, valamint azok szerepére a különböző társadalmi szerveződésekben, Ft. Orcsik Károly egyháztörténész foglalkozik. Hogyan alakították irodalmi gondolkodásunkat a trianoni békeszerződés aláírását követő események? Beszélhetünk-e térségi irodalmi gondolkodásról Trianon előtt? E kérdésekre két szöveg reflektál, Losoncz Alpár filozófusé és Németh Ferenc művelődéstörténészé. Magyarországi kutatókat is tanulmányíráskéntünk fel, ám a pandémia miatti könyvtárbezárások okán végül csupán Szénási Zoltán értekezése készülhetett el, mely új perspektívába helyezi Babits Mihály *Csonka Magyarország* című versét – méghozzá a költemény kapcsán rögzült trianoni sémák lebontásával. Mészáros Zoltán történész pedig ezúttal a személyes Trianon-megélését idézi fel esszéjében. Számunk ily módon történelmi időkeretbe foglalja az elmúlt száz esztendő Trianon-képeit, teret hagyva annak a tíz évvel ezelőtt meghirdetett nemzetpolitikai törekvésnek is, mely a nemzeti összetartozás napjának megünneplésével szimbolikusan megfordítani próbálja a történelem kerekét.

A szerkesztők,

BERÉNYI Emőke és SÁGI VARGA Kinga